

Anna Genover i Mas

El tresor perdut de Pakamotu

Il·lustracions de Bartomeu Seguí

Filla dels mars del sud

Quan vaig descobrir que era una persona i no un peix desconegut, l'oceà em va caure al damunt.

Tot va començar el dia que vaig mirar un atlas geogràfic. Encara era petita i no sabia llegir. Mirava mapes i dibuixos. M'encantava amb il·lustracions de diferents ètnies, cartografies i fotos de neu. Un dia, admirant la imatge de l'oceà més gran de tots, el Pacífic, el dit de la mama es va posar al bell mig per indicar un punt concret: «Nosaltres vivim aquí!». Jo vaig atansar els ulls per veure un tros de terra i no vaig veure res de res. Vaig mirar la mama i ella va somriure. Vaig tornar a mirar la foto i llavors ho vaig tenir clar: nosaltres vivíem a l'aigua i jo era un exemplar de nena-peix.

En realitat, aquella terra que jo havia ofegat dins la immensitat de l'oceà per culpa d'una foto de satèl·lit, era una illa anomenada Huahine, que té nou pobles i poc més de cinc mil habitants. Hi vaig arribar procedent d'Auckland (Nova Zelanda), a la setmana d'haver nascut, i ens vam instal·lar a Maroe, un poble al sud de l'illa.

Huahine pertany a l'arxipèlag de les Societat i aquest a un país format per milers d'illes, conegut amb el nom de Polinèsia Francesa, però nosaltres, la gent maohi, preferim el nom original, Te Ao Maohi. Jo em dic Aroha Poevai i sóc filla de Matahina, una autèntica maohi, i de Hone, un maori descendent de la família He Tangata. Conec els vincles familiars del pare, però a ell no, perquè un bon dia, quan jo encara no tenia dents, va marxar i no va tornar. Segons les vahines –les senyores– del poble, hi ha tres raons per les quals un home marxa de casa i no torna. La primera és perquè se n'ha anat a viure amb una altra vahine. La segona perquè s'ha mort. I la tercera, la més tòpica, perquè se n'ha anat a fer fortuna a França i s'hi ha quedat per dilapidar-la amb alguna vahine!

Les dones del poble podien dir missa, que jo estava convençuda que hi havia una quarta raó. De fet, va ser aquest motiu el que em va convèncer de ser nena-dofí i no pas nena-peix. Tot va començar quan tenia quatre anys i per primer cop vaig

acompanyar la mama a pescar fora de la llacuna. Sense allunyar-nos gaire de la costa, van aparèixer uns «peixos gegants» que jugaven a proa.

—No són peixos, són dofins —va puntualitzar—, uns mamífers cetacis molt intel·ligents. I aquesta deu ser la mare —va assenyalar quan va saltar davant dels petits—, perquè sovint són les femelles les que tenen cura dels fills. Els mascles, un cop han nascut els fills, abandonen la família per trobar noves parelles de joc i sobretot de caça.

—Així que el papa és un mascle dofí?

La mama va aixecar les celles tota sorpresa.

—Sí, un autèntic mascle dofí! Molt bona definició! —i va esclatar a riure.

La mama em va acaronar els rínxols negres abans de tirar l'ham i va seguir explicant-me històries mentre les aigües ens balandrejaven. No es va adonar que vaig malinterpretar les seves paraules i vaig autoclassificar-me en una espècie nova. I durant un temps vaig pensar que era d'una branca de dofins amb cames i braços, i més que maohi, assegurava ser una autèntica filla dels mars del sud, criada per la Matahina, com dictava la tradició dofinaire.

Ara ja sé que sóc una persona i que no pertanyo a cap espècie de peix, ni de cap mamífer cetaci. He deixat de ser la nena-dofí, però em segueix apassionant l'aigua. M'agrada capbussar-me per veure

les anemones, els peixos de l'escull, les tortugues,
i per sobre de tot m'entusiasma remar. Per això,
encara ara, no sé si alegrar-me o entristir-me de la
meva condició de persona.

La nissaga Poevai

Un cop superada l'etapa de nena-dofi i convençuda de ser una persona maohi, el primer que vaig fer va ser aprendre'm el meu llinatge, tal com marca la tradició. És a dir, aprendre els noms de qui m'ha criat, perquè a la Polinèsia és més important explicar qui t'ha educat que no qui t'ha engendrat.

El cognom de Poevai és de la mare i aquesta nissaga és molt petita per ser maohi. No tinc avis, ni àvies. Bé, sí que els tinc, però són morts. La mare, la Matahina, només té un germà i una germana. El seu germà, l'oncle Tureia, no té cap fill, i la seva germana, la tia Upari, en té quatre. L'oncle Tureia, el germà petit, és molt divertit i afectuós. Sempre explica històries divertides i acudits dolents. Però

també és el que menys ens visita perquè treballa a Tahití. Forma part d'un grup de dansa tradicional per a turistes i ballen en diversos hotels.

Quant a la família Tatumu, la de la tia Upari, la germana gran, són uns pesats. No pas la tia Upari, que s'assembla molt a la mama, però sí la resta, perquè són uns carques i més europeistes que els francesos. La família Tatumu viu a Tefararii, el poble del costat de casa, però –per sort– quasi no ens veiem. Això sí, la mama i la tia Upari es truquen per telèfon cada dia del món.

Però resulta que, a més a més, tinc un altre oncle i una altra tia. Això no és pas per art de màgia, ni per desconeixença matemàtica, sinó perquè aquest segon oncle, l'Emana, és el millor amic de la mama i qui m'ha fet de pare.¹

També són socis en el negoci de les perles –tenim una granja perlera al bell mig de la llacuna– i l'Emana és qui m'ha ensenyat a remar i a pescar; és qui m'explica històries i llegendes maohi, qui em respon totes les preguntes, fins i tot les que ni la mama ni l'escola em responen. Sempre vesteix

1. A la Polinèsia sovint la mainada és adoptada per oncles o parents pròxims quan els pares no poden fer-se'n càrrec. Per això la figura del *metua* (parent), ja sigui *tane* (home) com *vahine* (dona), és tan important com la del pare o la mare.

amb pareo –rebutja els pantalons– i camisa de flors llampants. I calça xanquetes, i per cert en té moltes i de molts colors.

De la tia Poehina, puc dir que és l'amiga de l'ànima de la mama i exerceix de padrina per correspondència perquè viu a l'Àfrica i és exploradora. És molt detallista i no oblida mai el meu aniversari, ni les dates importants, i sempre m'envia regals. Tanmateix, només l'he vist dos cops. El primer no el recordo perquè acabava de néixer, però del segon sí perquè va venir l'any passat i s'hi va estar tres mesos llargs. Va ser genial!

Amb la Poehina a casa, la mama reia tant, que fins i tot s'oblidava de renyar-me o de fer-me anar a classe. Era fantàstic tenir-la amb nosaltres perquè ens passàvem el dia jugant, nedant i navegant. Anàvem d'un illot a l'altre i ens capbussàvem per admirar el corall, peixos de totes mides i colors, fins i tot tonyines, meros, peixos espasa i taurons. Per cert, entre tu i jo, la tia, que és molt valenta davant d'un lleó, el primer cop que vam nedar amb taurons es va escagarrinar!

El dia abans que se n'anés, tornant de nedar amb les tortugues verdes, vam segellar una promesa. «Tau here», que vol dir estimada en el meu idioma, «m'has de prometre que algun dia vindràs amb mi de safari...». I per fer-ho oficial vam tancar el tracte amb un petó maori, amb els fronts junts,

fregant-nos el nas. La veritat és que va ser la promesa més recontrafabulosa que he fet mai, perquè de gran vull ser exploradora com ella.

Comptat i debatut, tinc una família petita i per això he adoptat una germana, la Hinano, la meva millor amiga. Tinc altres amistats, companyes de col·legi i d'església, però cap és tan especial com ella. És la més llesta de la classe. Té una memòria d'elefant i no és despistada com jo. És riallera i entremaliada. Encara que disposem d'ordinadors i un grapat d'aparells electrònics, no ens agraden perquè no serveixen per pujar als arbres o fer cabanes. A les dues ens xifla navegar, però a mi pel mar, i a ella per internet, perquè és una tafanera empedreïda!

Ja fa temps que la Hinano i jo ens inventem una missió setmanal. Ens reunim a la cabana o a la palmera doble, en secret, i allà determinem l'objectiu. Fou precisament el d'aquella setmana el que va iniciar l'aventura més gran que viuria amb la mare. La missió de la setmana consistia a portar esmorzar i berenar sense haver-lo de comprar. Era una missió senzilla perquè a l'illa de Huahine hi ha molts arbres. Però tot es va embolicar en portar la fruita a classe. Es va muntar un cacau que va acabar amb un càstig, del tot injust.